

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti s dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrt leta K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 48. za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Izdati: Knjovna peti vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglasi in poslane vrstice po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list se poštnine proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Delavstvo in jugoslov. država.

Da se našemu ljudstvu pojasni pravice in dolžnosti, ki jih ima napram Jugoslovanski državi, kakor tudi da se razgovorimo o sedanjem

političnem položaju, sklicuje jugoslovanska socialno demokratična stranka v nedeljo 24. t. m. naslednje

≡ javne ljudske shode. ≡

Ljubljana: v »Mestnem domu« ob 10. dopoldne, poroča sodr. A. Kristan;
Maribor: v »Narodnem domu« ob 3. popoldne, poroča sodr. J. Kopač;
Celje: pri »Zelenem travniku« ob 3. popoldne; poroča sodr. Petejan;
Štore: kraj se še določi, ob 10. dopoldne, poroča sodr. J. Petejan;
Trzin: gostilna »pri Pelarju« ob 3. popoldne, poroča sodr. A. Prepeluh;
Radovljica: prostor se določi, ob 9. dopoldne, poroča sodr. Kocmur;
Vrhnika: prostor in čas se še določi; poročata sodruga Zore in Miheve;
Borovnica: prostor se določi, ob 3. popoldne, poročata sodruga Zore in Miheve;
Zagorje: v dvorani g. Miheliča ob 3. popoldne, poroča sodr. Tokan;
Velenje: prostor in čas se še določi, poroča sodr. Čobal;
Šoštanj: prostor in čas se še določi, poroča sodr. Čobal;

Borovlje: prostor in čas se še določi, poroča sodr. Sitter;
Idrija: pri »Crnem orlu« ob 10. dopoldne, poročata sodr. Stravs in dr. Lončar.
Logatec: v gostilni pri Kuncu ob 3. popoldne, poročata sodr. inž. Stebi in Žorga;
Št. Janž: v gostilni pri Papežu v Karmelu ob 2. popoldne;
Škofjaloka: kraj in čas ter referenta se še določi;
Pragersko: v soboto 23. t. m. ob 7. zvečer, poroča sodr. Kopač.

Sodruga zaupnike prosimo, da nam takoj sporoče, če mislijo spremeniti lokal in uro shoda, kakor tudi, da v tistih krajih, kjer ni še lokala, da nam ga takoj naznanijo. Obenem obveščamo, da je treba vse shode naznaniti okrajnim glavarstvom, kakor se je to prej vršilo.

Organizacije in sodrugi ostalih krajev, ki žele, da se tudi pri njih vrše shodi, naj to takoj naznanijo strokovnemu tajništvu v Ljubljani, Frančiškanske ul. 6.

Smešna nojeva politika.

Vsa zgodovina človeške družbe ne pomni tako velikanskega preobrata, kakor se pravkar dovršuje na vsem svetu, zlasti pa v stari Evropi. Demokratizacija, svoboda narodov, svoboden razvoj, zveza narodov. Ta gesla se vane danes po vsem svetu, kakor mogočen val, ki stre privilegije, birokratizem in zatiranje ljudstva. Val je pomandal sedaj staro srednjo Evropo, toda ustavil se ne bo na našem kontinentu, marveč bo drvil dalje: strl bo tudi angleški imperializem in ameriške milijarderje. Tak je zakon razvoja.

Na evropskih razvalinah nastajajo nove države. Ves prejšnji sistem je izginil, ustvarjajo se republike, socialne republike, ljudovlade

s popolno enakopravnostjo državljanov. To je znamenje časa, posledica človeškega razvoja, in kdor se upira temu toku časa, ravna nespartmetno in peha narode v nove katastrofe, ker se napredek ne dá ustaviti. Tudi Jugoslavija se poraja in naša naloga je, da pomoremo srednemu porodu.

»Slovenski Narod« od četrtega je drugačnega mnenja in pravi, da ni pametno, če govorimo o tem, ali dobimo monarhijo ali republiko, centralistično ali fed. republiko, ali federacijo monarhij in republik, ker je to že sklenjena stvar. Kaj takega še ni zapisal v sedanji dobi demokratizma noben politik. Kdo je sklenil to stvar? Kdo ima pravico sklepati to, če je samoodločevanje narodov resno; ali ne bo o vsem tem odločevalo ljudstvo, konstituanta, ki bo iz-

voljena po splošni, enaki volitvi? Ali ne zahteva vse to demokratizem, ki smo mu peli zadnje leto toliko lepih slavonspevov? Ali smo uganjali le demagogijo in hinavščino?

Ne tako! Ta pot je docela napačna. Ljudstva sama morajo odločiti o formi nove državnosti, ljudstvo samo si mora zagotoviti popolno kontrolo nad državno upravo, sodelovati mora, zakaj, če se to ne zgodi, potem se uvede tudi v novi državi birokratizem in korupcijski sistem, na drugi strani pa ne dobi ljudstvo pravic in socialnih ustanov, ki jih potrebuje sedaj in jih bo še bolj potrebovalo v bližnji bodočnosti. Takim bedastim diktatom se ljudstvo ne more pokoriti, ker imajo očite znake zahrbtnih politik.

Ljudstvo zahteva, da se o bodoči državni obliki razpravlja in sklepa, in ne more zaupati ljudem, ki trdijo, da je stvar že sklenjena, ne da bi ljudstvo sklepalo o tem.

Take enunciacije nam zopet le potrjujejo naše stališče, da potrebujemo v Jugoslaviji federativno državnost, in sicer ljudovlado. Če hočejo morda imeti Srbi svojega kralja, naj odločajo o tem sami. Mi smo za ljudovlado.

Nedvomno je, če pretehtamo sedanje dogodke, to, da se je pri nas zapet vgnezdilo klikarstvo, ki hoče vladati in sklepati brez ljudstva in ustvariti državo, v kateri ljudstvo zopet ne bo odločevalo.

Gospodje, slovensko ljudstvo tega ne mara, zato zahteva ljudovlado. Sele ljudovlada nam utegne zagotoviti prepogoje za zdrav razvoj in odpravo vseh tistih velikih grehov, ki smo jih imeli doslej v starih policijskih, militarističnih in birokratičnih državah.

Proč s tem, kar je bilo gnilega, proč s pravicami: v Jugoslaviji mora zavladati popolno samoodločevanje, enakost, to je demokratizem.

Če storite drugače, osleparite narode in osleparite prav posebno jugoslovanski narod, ki ste mu govorili o svobodi in demokratizmu.

O pokojnem Adleru.

Dr. Viktor Adler je bil vse svoje življenje pogumen bojevnik. Veljavo in ugled si je priboril s svojo železno vztrajnostjo. Leta 1897. se je pri prvih volitvah v peto kurijo tudi on potegoval za mandat. — Podlegel je. Podlegel

LISTEK.

Nekaj iz domače zgodovine.

(Dalje.)

Kmečki upor leta 1503. na Dolenjskem.

Rečemo lahko, da so bili na meji 15. in 16. stoletja časi vobče nezadovoljnosti. Ni se pritoževal samo kmet, tudi drugi stanoviti so jadikovali. Posebno mnogo nezadovoljnih podložnikov je bilo tedaj pri nas na Dolenjskem. Tam je tudi buknil upor leta 1503., toda končal je zelo naglo. Naš zgodovinar Valvazor pravi, »da so kmetom kmalu na pravo mesto postavili glavo«. Kmetje se niso bili pripravljani na veliko vstajo, manjkalo jim je pravega vodstva, zato so upor kmalu zadušili.

In godilo se je, kakor se godi žalibog večkrat še danes. Nihče ni poslušal kmečkih tožba, srca graščakov so ostala neumljena. Nihče ni govoril o tem, ali je kmečka nezadovoljnost opravičena ali ne.

Od dneva do dneva je bilo slabše. Prišle so nove vojne z Benečani, ki so posebno trdo zadele naše kraje. Bremana so zopet brezprimerno narasla, rasla je nezadovoljnost, kmet se je vedno bolj živo spominjal starih, boljših časov, zahteval je »stare pravde«, t. j. da se mu dajo stare pravice nazaj. Želel si je časov, ki so bili. Kruto so potlačili dosedanje njegove opore, a ognja nezadovoljnosti ni bilo več mogoče ugasiti. Če so začasno pogasili ogenj na enem kraju, je izbruhnil kmalu na drugem.

Leto 1513. je bilo zopet leto kmečkega upora in ustanika. In zopet so krvavo zadušili nezadovoljnost, ki pa je izbruhnila že naslednje leto iznova, z večjo močjo in silo.

Dosedanji upori so bili omejeni na en kraj, kvečjemu na eno deželo. Kmetje so spoznali, da taki mali upori ne morejo roditi nobenega uspeha. Prišli so tudi do prepričanja, da imajo skupne interese in tudi skupen cilj vsi kmetje, ne samo na enem kraju, ampak po vsej deželi, ali celo po več deželah. Uvideli so, da bodo kaj dosegli, ako se skupno upro. Njih duševno obzorje ni bilo več omejeno na domačo vas, in domači grad. Do uspeha ni bilo daleč. Posebno prav jim je prišla ena okoliščina. Kmet je zidal popolnoma zase, družabno je bil docela ločen od gospodujočih, od graščakov, plemenitašev ita. Uporni in nezadovoljni kmet se je zaradi tega lahko posvetoval med sabo in delal naklepe, ne da bi se mu bilo treba bati, da izve za to grajska gospoda. Občevanje med voditelji kmetov je bilo vedno živahneje. Pošta upornikov je delovala mnogokrat bolj naglo in točno, kakor javna pošta, ki tedaj še ni bila državna naprava kakor dandanes. Kmetje nasprotno so imeli med seboj izvrstno urejene zveze. Pri tem so jih zlasti podpirali potujoči rokodelski pomočniki in mali trgovci. Lahko so torej pripravili splošni upor. In v svitu tega upora so zažareli gradovi v maščevalnem ognju.

Veliki kmečki upor leta 1515.

Tako se je približalo in napočilo znamenito uporno leto 1515. Stanje kmetov je postalo naravnost nezno.

Poleg drugih, hudih bremen so jim naložili še splošni deželni davek. Ko je zboroval leta 1512. skupni deželni zbor Štajerske, Koroške in Kranjske v Gradcu, so se pritoževali poslanci iz Kranjske nad novimi davki. Povdarjali so, da se boje kmečkega upora. Rekli so, da ne marajo pobirati tega davka. Cesar naj ga sam pobira in ukroti nemirneže, ki niso voljni plačevati tega novega davka. Graščaki so se bali za svoje glave in so se zato skrivali za široki cesarjev hrbet. Vedli so se prav hinavsko, kakor vsak vidi.

Kmetje so se tedaj posebno pritoževali nad kočevskim plemičem Thurnom, ki je brezobzirno in nasilno izterjaval ta davek. Bil je ta Thurn tudi sicer razpiti kot najkrutejši trinog in je zapiral ter mučil kmete, jim jemal živino ter jih podil na Ogrsko, ako so se drznili, pritožiti se zoper njega in zoper njegovega oskrbnika Stržena, ki je bil prav tako brezsrčen kakor Thurn sam.

Vrelo je med Bohinjci. Brixensškemu škofu kot gospodarju graščine Bled so prinesli bohinjski kmetje prošnjo, v kateri so navedli svoje pritožbe. Najbolj so se upirali novim bremenom in davkom. Rekli so, da hočejo ostati zvesti cesarju, ako se odpravijo novi davki. Prosili so svojega gospodarja, brixenskega škofa, da odpravi krivice in jim pomore do stare pravde. Da bi se ubranili krivic, so se spuntali. Tudi nad radovljiskimi meščani so se bridko pritoževali. Ti so namreč razglasili, da nihče ne sme ničesar kupiti ali prodati zunaj mesta. Ves promet so hoteli na ta način spraviti v Radovljico. To pa je bilo za kmete zelo mučno. Stvar, ki bi jo bil lahko kupil kje v

tudi pri drugih volitvah leta 1900. Šele leta 1905. so se mu odprla vrata v državno zbornico. Čez dve leti, ko je zadivjal boj za enako, splošno, direktno in tajno volilno pravico, je slednjič zaslovel v avstrijski javnosti kot izvrsten govornik in debatér.

Ni bil prijatelj patetičnih govorov. Imel je govorniško hibo, in vendar je brez pripomočkov, katerih se običajno poslužujejo slavni besedniki, dosegel najgloblje učinke. Vse poslušalce je čar njegovih besed prešinil v najkrajšem času. Govoril je preprosto, klene misli je nizal drugo k drugi, mirno in logično. Včasih pa so se njegovi bistroumni dovtipi zaprašili v občo avstrijsko gnilobo, strahopetnost in dvoumnost, treskajoč ko blisk. Mogočen, naravnost diven je bil, kadar mu je srce prekipevalo v strastnih besedah, kadar je kapitalistični družabni red obsipal s togotnimi obtožbami in kadar je proletarce navduševal k neumornemu delovanju!

Navadni politiki so premeteni, spretni, radodarni s pojasnili. Adler je bil moder. Iz te modrosti je izviralta ona nenavadna mešanica premišljenosti v nasvetih in odločnosti v dejanjih. Leta 1907 je bil največičastnejši zagovornik volilne pravice. Stal je na čelu 89 socialnih demokratov vseh avstrijskih narodnosti. Pozneje se je udeležil zborovanja v Bazileji, kjer se je rodil znani mirovni manifest na vse evropske narode. Po vrnitvi iz Bazileje je imel znamenit govor. Vse, kar je bil tedaj govoril, se je uresničilo. Človek bi dejal, da so bile pro-roške besede.

Kako značilna je zanj njegova poslednja volja! Razen nekaj pohištva in politične ter znanstvene knjižnice ni imel pravzaprav nobenega premoženja. Vse je nakupila njegova žena, pisateljica Emma Adler, za dohodke svojih literarnih del. Knjižnico je zapustil ženi, ki naj sporazumno s sinom Fricem določi, kaj darita strankinemu arhivu.

V oporoki ugotavlja, da je vse besedičenje o njegovih denarnih žrtvah (besedičenje, ki se mu je vedno gabilo) postalo ničevno, ker mu je strankino predsedstvo — brez njegove vednosti — nakazalo znesek, katerega je bil pred desetletji izdal za ustanovitev tednika. S to vrnjeno svoto je poravnal dolgove. O »denarnih žrtvah« se potemtako ne more govoriti. Toda žrtvoval je še dragocenejše blago, nego je denar, namreč glavo, srce, kri in živce, vse za socialistično stvar — »réditega pa nismo upniki«, je rekel, »nego veliko bolj dolžniki naše stvari. To mišljenje bi rad zapustil kot dedščino vsem sodrugom.«

Sožalje za sodrugom Adlerjem so izrekli med drugimi župan Weiskirchner v imenu dunajskega občinskega sveta, justični minister Lammasch v svojem imenu, poslanik Tusar v imenu češkega socialističnega delavstva, grof Karolyi v imenu ogrske vlade. Tudi izvrševalni odbor jugoslovanske socialno demokratične stranke je poslal sožaljno brzojavko. Emka.

bližini svojega doma, je moral iti iskat v več ur oddaljeno Radovljico. Razen tega so udarili radovljiški meščani z orožjem na deželo in oropali razne rokodelce zunaj mesta. Na ta način so se hoteli iznebiti svojih konkurentov. Voditelj Bohinjcev kakor tudi drugih Gorenjcev je bil neki kmet, po imenu Klander, iz radovljiške okolice in pa neki človek iz Radovljice, imenovan »krofasti krojač«.

Precej dolgo časa so se kmetje dogovarjali glede upora. Kakor vidimo, so se hoteli dobro pripraviti in napeti vse sile, da si izboljšajo svoj položaj. Na stran upornikov je nagibalo celo nekaj duhovnikov.

Najprej je buknil upor na Kočevskem. Kmetje so zahtevali starih pravic, stare pravde. Gospoda jim je odgovorila s tem, da je zaprla in usmrtila nekaj kmečkih voditeljev. V sled tega so se Kočevci vzdignili in umorili prej omenjenega grozoviteža Thurna kakor tudi njegovega oskrbnika Stržena.

To je bil začetek velikemu uporu, ki se je hitro širil po Kranjskem. Zavrelo je med podložniki, po vsej deželi je odmeval glas o »stari pravdi«. Upor se je razširil čez Mokronog, Rako, Turnski grad, Terično vas, Polhov gradec, Škofje Loko, Železnika, Radovljico, Bled in Bohinj. »Slovenska zveza«, t. j. zveza slovenskih kmetov upornikov je kmalu dobila množico privržencev ne le na Kranjskem, ampak tudi na Koroškem in na Štajerskem. Podložniki so prirejali shode in se posvetovali o zahtevah, ki jih hočejo postaviti. Mislili so pa tudi na oboroževanje. Na Dolenjskem je bil kmet najbolj zatiran. Kaj čudo, da je tam najbolj vrelo in se vzdignilo največ nezadovoljnih. Šte-

Politični pregled.

= **Jugoslovanska legija na Slovenskem.** Srbsko vrhovno poveljstvo je odredilo, da se pošlje na Slovensko, zlasti v Ljubljano, jugoslovanska legija, ki šteje 20.000 mož. Ta legija ima predvsem nalogo, da zasede ogrožene meje in brani skupne narodne interese proti Italijanom.

= **Zasedba našega ozemlja — začasna.** Milanski »Secolo« je k pogojem za premirje med Avstroogrsko in entento dobesedno pripomnil: »Ni potrebno, toda najbrž tudi ni odveč, če pripominjamo, da ozemlja, izpraznjena po vojaštvu bivše avstroogrške vojske in zasedena po ententnih silah v smislu tretjega člena premirja, zato ne prehajajo končno veljavno v oblast zasednikov. Zasedbe imajo strateško veljavo, ki se za gotove kraje dejanski more smatrati za začasno. Vsaka odločitev o teritorialnih vprašanjih je — naravno — pridržana mirovnemu kongresu.«

= **Jugoslovanske konference v Ženevi.** Posebni dopisnik lista »Neue Züricher Zeitung« brzojavlja o jugoslovanskih konferencah v Ženevi v svojem listu to-le: Zjutraj dne 6. novembra so se pričele v hotelu »National« jugoslovanske konference, katerih se udeležujejo: kot odposlanci Narodnega vijeća v Zagrebu dr. Anton Korošec, dr. Melko Čingrija in dr. Gregor Žerjav, za srbsko vlado ministrski predsednik Nikola Pašić s dvema zaupnikoma, kot zastopniki srbske opozicije bivši ministri Drašković, Marinković in Trifković in končno trije člani jugoslovanskega odbora v Londonu in Parizu dr. Ante Trumbić, dr. Gustav Gregorin in Vasiljević. Po dvodnevni posvetovanjih in pogajanjih se je doseglo v vseh vprašanih popolno soglasje. Tretji dan se je konferenca bavila samo še z redakcijo končne resolucije. V tej resoluciji se naglašja: V imenu srbske vlade jemlje ministrski predsednik Pašić odobrenje na znanje izjavo treh članov zagrebskega Narodnega vijeća, ki prosijo, naj se prizna: 1. Narodno vijeće kot najvišja avtoriteta organizirane srbo-hrvatsko-slovenske države, osnovane na razvalinah bivše habsburške monarhije; 2. jugoslovanska vojska na suhem in na morju kot vojskujoča in zavezniška armada in flotilja; 3. dr. Ante Trumbić, predsednik jugoslovanskega odbora v Londonu, kot oficijalni zastopnik zagrebskega Narodnega vijeća pri alijiranih vladah in sicer vse dotlej, dokler ne bo osnovan zajedniški organ, ki naj zastopa Srbijo in v Zagrebu konstituirano državo. Ministrski predsednik Pašić je izrazil svojo pripravljenost, da o teh željah uradno obvesti zavezniške vlade in pri njih tudi podpira te želje. Soglasno je konferenca sklenila, da se naj osnuje zajedniško ministrstvo jedinstvene države, obsegajoče ves teritorij od Soče do Vardarja. Nadalje zaključuje konferenca, da odslej ne obstojajo nobene politične in tudi ne carinske granice na celem ozemlju, kjer prebivajo Srbi, Hrvati in Slovenci. Vlade in upravne oblasti, ki imajo sedaj upravo v tek pokrajinah, ostanejo začasno na svojih mestih. Zajedniško ministrstvo, ki bo štelo okrog 12 članov, bo zamenjalo tako današnjo vlado v Belgradu in Zagrebu, kakor tudi zunanje zastopstvo drja.

vilo upornikov je ondi naraslo na 20.000. Po deželi se je razlegala pesem: »Le vkup, le vkup, bogga gmajna!«

Mesta se niso hotela pridružiti kmečkemu uporu. V mestih so imeli glavno besedo bogatejši trgovci in rokodelci, ki so bili nasprotniki kmetov, to nam kaže slučaj, ki smo ga zgoraj navedli o Radovljičanih.

Kmetom so se pridružili prebivalci trga Železniki, ki so živeli glavno od rudarstva. Ker so nagibali na stran kmečkih upornikov, so za nekaj časa izgubili svoje svobščine, ki so jih doslej uživali. Z bojem so kmetje odlašali. Čakali so, da mine zima in da se med tem dobro pripravijo. Zbirali so orožje, delali zastave; od nekega plemiča so dobili celo top. Plemstvo je prigovarjalo kmetom, naj se pomirijo.

Kmetje so sicer izjavili, da hočejo ostati pokorni cesarju, da pa hočejo imeti one pravice in dolžnosti, ki so jih imeli za časov cesarja Friderika. Torej »stara pravda«. V imenu krščanstva so pozvali mesta in duhovnike, naj se pridružijo uporu.

Stanovi so izkušali pomiriti podložnike s praznimi obljubami. Hoteli so dobiti časa, da se tudi sami pripravijo in s silo vduše kmečko nevoljo. Posvetovali so se na Dunaju, kako bi premotili kmete, obenem tudi, kako bi zadušili upor z oboroženo silo. Najraje bi bili podložnike opeharili. Nagovorili so krškega kardinala Matevža, ki naj bi dokazal kmetom, da je njih zveza (kmečka, slovenska zveza) nepostavna, ker niti plemstvo nima pravic, da bi osnovalo podobno zvezo brez cesarjevega dovoljenja. Plemstvo se je bala zveze podložnikov. Ta zveza je pri-

Trumbića. V tem zajedniškem ministrstvu bo imel jeden izmed državnih tajnikov nalog, pripraviti vse potrebno za sklicanje konstituante. Le-ta bo za vsa tri plemena spregovorila končno besedo in tudi stvorila končno veljavne in obvezne zaključke. V jugoslovanskih krogih vlada velika zadovoljnost o ugodnem uspehu konferenc.

= **Masaryk predsednik republike.** Vse časopisje se bavi z ustanovitvijo češkoslovaške republike. Profesor Masaryk je slavil veliko zmagovalje. Kot begunec se je početkom vojne moral umakniti iz države; grozila mu je smrtna kazen. Sedaj ga proslavljajo kot ustanovitelja češkoslovaške države, kot očeta svoje domovine. Habsburška dinastija je sedaj končno veljavno izgubila bitko na Beli gori. Tudi nemško časopisje priznava, da bo treba sedaj življenje prilagoditi razmeram, po katerih je profesor Masaryk postal oblastnik v češkoslovaški republiki.

= **Kralj Karel se ne odpove ogrski kroni.** Iz Budimpešte se brzojavno poroča: Pri bivšem kralju Karlu so se baje odigravali ob priliki sprejema deputacije madžarskih aristokratov, ki so mu razložili razloge, ki govore za to, da bi se kralj odpovedal ogrskemu prestolu, ganljivi prizori. Le težko se je kralj odločil podpisati svoj odstop od vladnih poslov, a kroni se ni hotel odpovedati.

= **Iz Nemške Avstrije.** Nemški narodni svet na Dunaju namerava izdati oklice za nabiranje javnega posojila za Nemško Avstrijo. — Uradni list »Wiener Zeitung« objavlja zakon o popolni odpravi cenzure. Istočasno se dovoljuje, da smejo zopet izhajati vsi listi, ki so v dobi vojne bili prepovedani, in da smejo prihajati v Avstrijo zopet vsi časopisi, katerim je bivša avstrijska vlada odtegnila poštni debit.

= **Še ena žrtev dunajskih demonstracij.** Spopadi pred dunajskim parlamentom so zahtevali novo žrtev. Umrli je socialni demokrat Koritschner, ki mu je kroglja prestrelila spodnji del života. Meseca januarja so ga zaprli zaradi znanih demonstracij na Dunaju. Bil je več mesecev v preiskovalnem zaporu, dokler ni bil amnestiran.

— **Nemčija po premirju.** Berlin, 15. novembra. (K. u.) Wolffov urad poroča: Nemški pooblaščenici so po podpisu premirja oddali nastopno izjavo: Nemška vlada si bo seveda prizadevala, z vsemi močmi skrbeti za to, da se naložene dolžnosti izvedejo. Podpisani pooblaščenici priznavajo, da se jim je v nekaterih točkah vsled njihove pobude ustreglo, ne smejo pa pustiti nikakršnega dvoma o tem, da preti vsled kratkega roka izpraznjevalne dobe ter vsled oddaje neobhodno potrebnih prevozil stanje, ki utegne brez krivde nemške vlade in nemškega naroda onemogočiti nadaljnje izpolnjevanje pogojev. Nadalje smatrajo podpisani pooblaščenici za svojo dolžnost, da, sklicevaje se na svoje ponovne pismene in ustne izjave, še enkrat z vsem povdankom opozore na to, da izvedba tega dogovora mora Nemce strmoglaviti v anarhijo in lakoto. Po izjavah, ki so spremljale premirje, je bilo pričakovati pogojev, ki bi ob vsem zavarovanju naših nasprotnikov končali muke na boju neudeleženih žena in otrok. Nemški narod, ki je neštetim sovražnikom kljuboval 50 mesecev, bo kljub vsakršni sili varoval svojo svobodo in enotnost. Narod, ki šteje 70 milijonov duš, trpi, toda ne umre. — Erzberger, grof Oberndorff, von Winterfeld, Vanselow.

čala, da so imeli podložniki širše duševno obzorje. Kmetom so dovolili splošno pomiloščenje, če odlože orožje; od pomiloščenja izključeni pa so bili — voditelji.

Kranjski stanovi so prosili cesarja za posredovanje, in ta je poslal svoje poslanca v Ljubljano, da pomirijo kmete, katerih se je zbralo v Ljubljani okoli 6000. Vsa prigovarjanja niso nič pomagala. Kmetje niso več verovali obljubam in poveljem svojih zemljiških gospodov, verovali pa so svojemu — cesarju. Vanj so stavili ves svoj up. Cesar Maks je bil namreč med našim narodom jako priljubljen mož. Kmetje sklenejo, da odpošljejo do cesarja posebno odposlanstvo, ki mu naj razloži vse naloge in ga prosi pomoči zoper tlačitelje.

Odposlanci se res napravijo na daljno pot in dobe cesarja na Bavarskem, v mestu Augsburgu. Cesar Maks je bil dober in razumen mož. Prijazno je sprejel odposlanca slovenskih kmetov, ki so prosili za »stare pravice«. Potrpežljivo je poslušal njihove pritožbe ter jim dejal: »Lepo se vrnite domov, povejte svojim, naj odložijo orožje in se razidejo. Hočem vam pomagati in zaukažem graščakom, da ne smejo nalagati novih bremen, da morajo ravnati z vami, svojimi podložniki, po stari pravdi«.

Odposlanci se vrnejo domov in povedo, kako so opravili pri cesarju. Cesarjeva beseda jim je nekaj veljala. Razidejo se torej v dobrem upanju, da se njihov položaj izboljša in da graščakji res začno z njimi lepše ravnati. Saj je cesar rekel, da bo poskrbel za to.

(Dalej.)

— **Delavski in vojaški sveti za pravice proletarijata.** Draždani, 14. novembra. (Kor. urad.) Istopniki delavskega in vojaškega sveta za Lipsko, Draždane in Chemnitz priobčuje nastopni protest proti določbam, ki jih je državna vlada izdala o disciplini med vojniki in glasom katerih ostane razmerje med častniki in moštvo neizpremenjeno in ki priznavajo vojaškim svetom samo posvetovalni glas v vprašanih prehrane, dopusta in prisodbe disciplinarne kazni: Najodločneje protestiramo, ker vidimo v teh določbah razveljavljanje važnih revolucionarnih pridobitev na škodo proletarijata. Pozivamo državno vlado, da takoj prekliče te določbe in odredi, da delavski in vojaški sveti tudi v teh vprašanih edini odločajo.

— **Pred mirovno konferenco.** Kakor poročajo italijanski časniki, je zunanji minister Sonnino odpotoval v Pariz. O času in kraju mirovne konference doslej ni vesti. Nekateri italijanski se zavzemajo za to, da naj bi se najprej vršila izključno le med ententnimi silami in državami, ki so se tem pridružile, pogajanja in sklepanja o načinu rešitve mirovnega vprašanja.

— **Cesar Viljem pod obtožbo.** Angleška državna komisija je sestavila obtožbo proti vsem nemškimi državljanom, ki so se pregrešili proti mednarodnemu pravu. Komisija zahteva, da se tudi bivši nemški cesar Viljem stavi pod obtožbo.

— **Ameriška živila za Avstrijo.** Dunaj, 15. novembra. (K. u.) Korespondenca Nemško-avstrijske narodne skupščine javlja: Osrednji avstrijski nakupovalni družbi Oezeg se je posrečilo s posredovanjem njenih tvrdk na Nizozemskem, skleniti v Chicagu prvo dobavno pogodbo za maščobne snovi. Ko bodo opravljene formalnosti, kakršne določa premirovna pogodba, bo blago takoj moglo odplavati.

— **Amerika praznovala premirje.** New York, 12. novembra. (K. u.) Povodom slovesnega podpisanja premirja so bile včeraj po vsej Ameriki borze in trgovine zaprte. Povsodi so se vršili veliki obhodi.

Program socialistične vlade v Nemčiji.

Nova socialistična vlada v Nemčiji je 13. t. m. objavila svoj program, čigar najvažnejše točke so že zadobile postavno veljavo. Program se glasi:

Oblegovanje stanje se odpravi.

Glede združevalne in zborovalne pravice ne poznamo nobenih omejitev, tudi ne za uradnike in državne delavce.

Cenzure ni. Gledališka cenzura je odpravljena. Izražanje mnenj v besedi in pismu je svobodno.

Jamči se svoboda verstva.

Za vse politične kazni se izreče amnestija. Zakon o domovinski pomožni službi je razveljavljen.

Poselski red izgubi veljavo, enako izjemni zakoni proti kmečkim delavcem.

Pričetkom vojne razveljavljene pogodbe za delavsko varstvo zadobe s tem zopet veljavo. Nadalje bo najpozneje 1. prosinca 1919 uveden osemurni maksimalni delovni dan.

Vlada bo napela vse sile, da preskrbi vsem brezposelnim delo. Z vso marljivostjo se bo lotila stanovanjskega vprašanja, da odpravi pomanjkanje stanovanj. Zagotovi se urejeno preživljanje prebivalstva. Jamči se varstvo lastnine proti napadom na življenje in varnost osebe.

Vse volitve v javna zastopstva se odslej izvrše po splošni, enaki, tajni, direktni volilni pravici na podlagi proporcionalnega sistema za vse najmanj dvajsetletne moške in ženske. Tudi za ustavodajalno skupščino (konstituantno), za katero bodo sledile še natančnejše določbe, velja ta volilna pravica.

Mesto nekrologov Viljemu II.

Sedaj, ko se toliko govori o cesarju Viljemu, ko je razbil že on sam pred celim svetom in tudi pred očmi svojega lastnega naroda slavnoznan izrek »iz božje milosti« in ko je že prišel konec njegovega vladanja, ne bo škodovale, če seznanimo — mesto da bi pisali nekrologe k njegovemu slovesu s tronom — naše čitatelje z nazori Viljema Hohenzollerja.

Dr. Pavel Michaelis je izdal v letu 1911. knjigo »Von Bismarck bis Bethmann«, v kateri nam odkriva v avtentično označenih javnih izjavah cesarja Viljema na mnogih mestih mnenja in misli enega izmed evropskih vladarjev. Od izjav Viljema Hohenzollerja smo izvzeli iz knjige dr. Michaelisa naslednje:

»Tu je ono mesto, kjer se je napravil veliki kurfirst po lastni pravici za velikega vojvodo Prusije. — In tu si je položil tudi moj ded po lastni pravici na glavo prusko kraljevsko krono, to že zopet še bolj gotovo odkriva, da bi mu je bila dana le po milosti božji in nikdar od parlamenta, od ljudskega zastopa ali po izvolitvi od ljudstva, ter da se smatra za izvoljeni aparat neba. —

Smatrajoč se za orodje Gospoda, postavljeno na svet, grem ne glede na desno ali levo, ne glede na nazore ljudstva in mišljenje dneva, svojo pot naprej«. — (25. avgusta 1910.)

»Onega, ki bi se mi pri tem delu (t. j. pri povečanju in razmnoženju cesarju danega denarja) upiral, popolnoma uničim«. — (5. marca 1890.)

»Služba častnika, ki vrši službo na državni ladji, mi je pripadla. Nič se ne izpremeni: zatorej krepko in ne utrudno naprej!«. — (20. marca 1890.)

»Le en gospod je v deželi, in to sem jaz; nikogar drugega ne trpin«. — (4. maja 1901.)

»Vsled tega besedičenja in tega hujskanja je nastala konečno pri nekaterih misel, da je naša dežela najnesrečnejša in najslabše urejevana na svetu ter da je kazni za onega, ki v njej živi. — Ali bi ne bilo potem boljše, da bi ti nezadovoljni hujskači otrešli s svojih trepalnic nemški prah ter da bi odšli iz naših revnih in bednih krajev? Njim bi bilo s tem pomagano in tudi nam bi izkazali veliko delo. — Ne, Braniborci, izvršiti moramo še veliko dela, in jaz vas povedem hrabro naprej. S samim besedičenjem se ničesar ne opravi in večno nezadovoljnim hujskačem odgovarjam z mirnostjo in z gotovostjo: Moja smer in moja načela so prava in v njih bomo krmarili dalje«. — (24. februarja 1892.)

»Tudi jaz hočem iti — ne glede na kakršnokoli upiranje — nemoteno po poti, ki sem jo spoznal enkrat za pravo«. — (1. julija 1899.)

»Nedelavnosti ne trpin, in oni, ki ni za delo, ta naj se odloči, ter naj zapusti — če hoče — naše dežele in si poišče boljše«. — (8. sept. 1906.)

»Potem bo pa naš nemški narod krasna podlaga, na kateri bo mogel naš Bog zidati in dokončati svoja kulturna dela na svetu«. — (31. avgusta 1907.)

»Vi ste mi prisegli zaupanje, to pomeni — otroci moje garde — da ste vi sedaj vojaki, da ste se mi oddali z dušo in telom. Sedaj imate le enega nasprotnika, in to je moj nasprotnik. Pri sedanjih socialističnih rovanjih se lahko zgodi, da vam ukažem postreljati svoje lastne sorodnike, brate, da tudi stariše — cesar nas pa Bog obvaruj! — vendar se morate tudi tu pokoriti mojim ukazom, ne da bi kaj zindli«. — (20. novembra 1890.)

»Cesarsko sukno nosite. S tem imate prednost pred drugimi ljudmi, vi zavzimate poseben prostor«. — (3. decembra 1894.)

»Vsakega socialnega demokrata smatram za sovražnika državi in domovini«. — (14. maja 1889.)

»Socialno demokracijo smatram za prehodni stvar: razide se sama po sebi«. — (5. decembra 1889.)

»Kakor dobro veste, se morate boriti proti trdovratnemu, mogočnemu, dobro oboroženemu, krutemu sovražniku (t. j. proti Kitajcem.) Če se morda spopadete z njim, tedaj vedite: Pardon ni pri tem, ujetnikov ne delamo, s svojim orožjem ravnajte tako, da si ne bo upal noben Kitajec tisoč let na Nemca niti krivo pogledati«. — (27. julija 1900.)

»Vsak Nemeč zna jahati na konju, le če hoče. Upam, da ne velja to le za sedanost, marveč da obvelja vse to tudi v prihodnosti. Ni dovolj, da bo znal vsak Nemeč le jahati konja, vsakdo mora tudi uničiti s konjskimi kopiti vse, kar se mu postavi v bran«. — (6. februarja 1907.)

»Kaj so ti mar pravila, po katerih se bojuje sovražnik! Glej le, da ga premagaš!«. — (5. februarja 1907.)

Teh nekaj izjav cesarja Viljema pove našim čitateljem več, kot mnogo psiholoških člankov in knjig. V

njih se zrcali nagota bivšega nemškega cesarja. Slika ni ravno najlepša . . .

Poglejmo sedaj še najnovejše izjave Viljema Hohenzollerja. Govoril je na Kruppove delavce. Prvič, ko je govoril ob Kruppovi smrti, je bil njegov govor bojni klic proti socialni demokraciji (kot vidimo to že zgoraj.) Ko je govoril pa drugič na Kruppovo »delavstvo«, ki mu je »burno pritrjevalo« (dasi je bilo od 70.000 delavcev le 3000 navzočih in so mu govor cenzurirali), je pa rekel: »Nobenih strank ne poznam več, poznam le Nemce!«

In dasi ni poznal nobenih strank, se je moral vendar ukloniti povelju stranke, »ki jo je smatral za prehodni stvar«, ko mu je ta rekla: »Odstopi ali odstopimo mi!«

Od leta 1888. je zatiral delavstvo, od leta 1888. je poznal le sebe in one okoli sebe, od leta 1888. je poznal prvi, drugi, tretji razred in kot četrti »delavstvo, kmetstvo, ljudstvo«: a v 24. urah je na povelje »četrttega« razreda, odstopil . . . Gotov naj bo, da se ne vrne več!

Jus.

Dopisi.

Ljubljanski aprovizaciji v preudarek. Predvčeranjem je izšla v »Slov. Nar.« notica, ki je izzvala hudo ogorčenje pri onem delu občinstva, ki ni imelo prilike, da bi st bilo povodom neredov v zadnjih dneh »pobralo na kolodvorih« živil, da bi se z njimi hranilo v času, ko mesta aprovizacija ne bo mogla dajati ljudem potrebnih živil, kakor je blagovolila namigniti. Očitati občinstvu tativino je prvič naivno, da ne rečemo nesramno, drugič pa je tak očitek neutemeljen, ker ne odgovarja resnici. Kdo je kradel na kolodvorih? Tistih par desetih »narodnih stražnikov«, ki so zlorabljali svojo službo in rekvirirali zase, vendar ne tvori še ljubljanskega občinstva. To je zares čudno stališče mestne aprovizacije! Res da je ta ali oni odnesel s kolodvora polno vrečo ali nahrbtnik, toda več ni mogel nikdo odnesti, kakor toliko, kolikor je mogel vzeti s seboj. Toda te svojevoljne rekvizicije generalizirati kar na vse občinstvo je vendar prečudno. Popolnoma neumestno je, da se občinstvo na sploh žali s takimi insulti.

Na naslov naše vlade. Pred nekaj dnevi je izdala naša vlada oklic, s katerim kratkim potom odslavlja vse neaktivne častnike. To bi bilo na eni strani v redu. Toda oglejmo si celo stvar od blizu. Vzemimo n. pr. častnika, ki je po poklicu trgovec ali privatni uradnik. Kakor znano, so neaktivni častniki večinoma služili najdel časa na fronti, veliko število celo vsa dolga štiri leta, kajti znano je tudi, da je bilo zaledje za aktivne častnike. Sedaj, ko je nevarnost minila, prišel je trgovec-častnik nazaj, obstoj njegove trgovine je uničen, znova mora začeti ponajveč s praznimi rokami, a sedaj pride naša dobra, previdna vlada in zaslužnega moža vrže nenadoma na cesto, niti hvala se mu ne izreče. Gospodje, te no gre! Kakor gobe po dežju pa se pojavljajo sedaj aktivni častniki, ki kar naenkrat slovenski čutijo in vse bolje znajo, nego preizkušeni rezervisti. Ali smo za časa vojne videli slovenske častnike, posebno višje? Menda bi jih lahko sešteli na prste! Sedaj pa srečaš za vsakim voglom aktivnega, slovenskega častnika in v vse pisarne se rinejo, dasi vsled svoje vzgoje niti pravilno slovenski pisati ne znajo. In ti neizkušeni ljudje naj vodijo pisarne in uredijo naš obstoj? Tudi protekcija igra tu veliko vlogo. Gospodje, saj to vse vendar ljudstvo vidi in gotovo to, kar se tu godi, ni za demokratično dr-

Državljeni, delavci, delavke!

Stojimo na pragu novega Sveta. Militarizem, ki je gospodoval doslej nad ljudstvom in narodi in omogočal vsa nasilstva, je prišel s sedanjo svetovno vojno na višek svoje moči, ali zgrudil se je pod težo svojih lastnih zločinov. Rešeni njegovih okov in verig, stopamo v Novo Življenje. Nov zemljevid Evrope se riše. Narodi bodo svobodni! Narodno vprašanje, ki je zavzemalo doslej toliko najboljših možij, bo urejeno. Na cilju svojega narodnega hotenja smo! Ne bomo več pod tujim jarmom. Živeli bomo in delovali v lastni državi.

Sedaj pa kliče po svojem razrešenju drugo veliko, svetovno vprašanje, vprašanje delavsko, vprašanje socialno! Za delavstvo ni miru; zanj je le boj za največje ideale človečanstva. Dosegli smo Narodno Svobodo! Sedaj pa se je treba bojevati za enakost ubogega člo-

veka, za pravico gospodarske samoodločbe, za lastninsko pravičnost, za Socializem. Za ta boj se morajo zopet združiti na celem svetu ubogi ljudje pod rdečimi prapori socialno demokracije.

Moč delavstva je v organizaciji!

Državljeni, delavci, delavke!

Kdor soglaša s tem, naj vstopi v socialno demokratično organizacijo. Izstriže naj to priglasitev, izpolni jo naj z odgovorom na stavljena vprašanja, dene jo naj v kuverto ter odpošlje franko (znamka za 5 h — tiskovina) na adresu podpisane tajništva, ki jo bo izročilo dalje, kamor je treba!

Tajništvo »Jugoslov. soc. dem. stranke« v Ljubljani
Franciščanska ulica 6. (dvorišče.)

PRIGLASITEV

za pridobivanje članov za krajevne politične organizacije »Jugoslovanske socialno demokratične stranke«.

Ime

Kje stanujete?

Cesta, hišna št. (nadstropje)

Poklic?

Dan in leto rojstva

Priglasil sem se dne 19.....

Lastnoročni podpis

žavo! Razmere se morajo korenito izpremeniti, ker posebno med rezervnimi častniki vlada huda nevolja. Veliko je tudi častnikov, ki za mesec listopad niso prejeli niti svoje plače in svojih zaslužkov. A kako se jim odgovarja, ako pride eden ali drugi podrezat za to stvar? To je kriva prejšnja valda, na to se obrnite, ta vam naj izplača, mi nimamo denarja itd., to so izgovori! Gospodje, kaj pa z ogromnim plenom, z blagajnami, kaj je z izkupičkom za konje in za blago? Tudi to je bilo last prejšnje vlade, ali bi se morda ne dalo iz tega denarja plačati zaostale gaže? Gospodje, naša država se sestavlja na demokratični podlagi, zato ne postavite se sami kar naenkrat na birokratičen stolček in spomnite se, da ste le po ljudski volji in dokler ljudstvo hoče.

S Primorske. V novinah čtamo zadnje dni razglase, v katerih se priporoča primorskim beguncem povratek v domovino, češ, da so nastale znosne razmere. Res je, marsikdo bi se rad vrnil v domovino, toda razmere na Primorskem še niso take, da bi se begunci vračali kar na slepo srečo. Pomislimo, da se bliža zima, tam ni stanovanj in tudi živil še ni. Prejšnja vlada ni skoro nic storila, sedanja pa ni mogla, tako da so vsaj danes razmere prav take kakor so bile. Upamo sicer, da dobimo živila, toda tudi za stanovanja in druge potreščine je potreba poskrbeti, preden se more prebivalstvo vrniti v svoje porušene in opustošene domače kraje. Zdelo se nam je potrebno opozoriti na te nedostatke, da se ne bo delala beguncem krivica in se jih poganjalo v veliko bedo.

Iz Rajneburga. Tudi pri nas smo izvolili krajevni odbor Narodnega vječa, v katerem sede med drugimi sodrugji Alojziji Reberšak, Agrež in Lenard. — Narodni praznik smo obhajali 29. oktobra; poleg slovenskih trobojnic so plapolale tudi rdeče zastave. — 800 italijanskih ujetnikov, ki so bili dosedaj zaposleni v tukajšnjem rudniku, je v velikih krdelih odpotovalo domov. — Ti Italijani so bili prišli v naš rudnik iz Srbije. Zanje se je boljše skrbelo nego za Ruse, ki so robotali pred njimi. — Domači delavci dobivajo po 14 K na dan. Za socialno demokratično organizacijo se že veliko bolj brigajo, kajti silita jih potreba in prepričanje. **D.**

Shodi.

Delavsko izobraževalno društvo »Svoboda« v Ljubljani, vabi vse svoje člane in članice na občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 17. t. m. ob 3. uri popoldne v vrtni dvorani hotela »Ilirija«. Dnevni red: 1. Otvoritev zбора. 2. Tajniško poročilo. 3. Blagajniško poročilo. 4. Volitev odbora. 5. Razgovor o nadaljnjem delu društva. Ker je zborovanje za nadaljni razvoj društva zelo važno, vabimo vse sodruga in sodružice, ki se zanimajo za izobrazbo delavstva, da se ga zanesljivo udeležijo. — Odbor.

Pozor železničarji! V torek dne 19. t. m. se bo vršil v dvorani »Mestnega doma« v Ljubljani

javen železničarski snod,

ki ga sklicujejo združene železničarske organizacije. Zacetek ob pol 8. uri zvečer. Dnevni red: 1. Poročilo o položaju železničarjev. 2. Volitev centralnega železničarskega sveta. Poročevalca sodrug Kopac in gosp. Kežar. Na ta snod smo povabili tudi poverjenka za promet. — Skucateji.

Hrastnik. V nedeljo, dne 17. t. m. se bo vršil v prostorih konsumnega društva ljudski shod ob 9. dopoldne. Na shod vabimo vse najpresrečneje, ker imamo tako važno dobo.

Trbovlje. V nedeljo, dne 17. t. m. se bo vršil na dvorišču Delavskega doma ljudski shod ob 3. popoldne. Tovariši in prijatelji svobodne Jugoslavije, udeležite se shoda v prav velikem številu.

Na Zidanem mostu se vrši v nedeljo dne 17. novembra 1918 ob 2. popoldne snod v hotelu g. Juvancica. Na dnevnem redu je ustanovitev politične organizacije in volitev delavskega sveta. Udeležite se važnega shoda! Pripravimo se za na boj za svoje pravice!

Člani konsumnega društva za Ljubljano in okolico.

ki kupujejo v prodajalnah v Sodni ulici in na Krakovskem nasipu naj vzemo na znanje, da se vrši člansko zborovanje za ta dva okraja v nedeljo, dne 17. novembra ob 2. uri popoldne v gostilni Novakovič, Sodna ulica. Pridite vsi in točno!

Člansko zborovanje konsumnega društva za Ljubljano in okolico za okrožje Udmat in Zelena jama se vrši v nedeljo, dne 17. novembra ob 5. uri popoldne pri Pavšku na Martinovi cestl. Člane vabimo k polnoštevilni udeležbi.

Dnevne vesti.

— **Naročniki, svobodni državljani!** Nikdar v zgodovini našega veka nas ni klicala dolžnost tako resno na delo kakor v tem preroči držav. Nasprotniki ljudskih pravic dvigajo svojo ošabno glavo in hočejo zatreti v kali svobodni pokret narodov. Če je ljudstvo drugod iz-

vojevalo veličastne uspehe, ali naj pri nas pustimo še dalje teptati ljudske pravice? Trenutek je velik in kliče vse svobodne državljane na delo proti vsakršni reakciji. Jugoslovanska socialno demokratična stranka sklicuje bouoce tedne po Slovenskem shode, na katerih zavzame slovensko ljudstvo stališče napram najnovejšim dogodkom. Prirejali bomo shode, kjer bodo to želeli prijatelji svobode. Dolžnost vsega naroda je, da si sedaj izvojuje pravice; vsaj smo bili siti starega absolutizma. Ne le svobodna ustava mora biti naš program, marveč popolna enakopravnost ljudstva! Povsod, kjer želi narod shode, jih priredimo radi, ker hočemo samoodločevanje vsega naroda. Samo sporočite to željo tajnistvu v Ljubljano, Franciskanska ulica 6. — Obenem pa vabimo vse prijatelje »Napreja«, da naš dnevnik prav sedaj razširjajo. Potrebno je to; povsod morajo prodrati med ljudstvo naše ideje.

— **Na občnem zboru »Svobode«,** ki bo v nedeljo, dne 17. novembra ob 3. uri popoldne v »Iliriji« (mala vrtna dvorana) se bo razpravljalo tudi o ustanovitvi pevskega in tamburaškega (gobenega) odsčka. Zato vabimo vse naše pevce in prijatelje godb, da se tega zboru udeležijo.

— **Uradnikom in uslužbencem, ki žele služeb v domovini.** Narodni vladi v Ljubljani in njenim posameznim poverjeništvom prihaja dan na dan veliko število dopisov uradnikov in uslužbencev iz domovine in tujne, v katerih dopisniki prosijo sprejema v službo v domovini. Da bo država potrebovala obilo novih moči in da bo vestno upoštevala priglasbe, je jasno. Zato prosimo vse prizadete, da zaradi konečne rešitve stavljenih želj za zdaj se potrpe. Z ozirom na stvarno in pravilno oddajanje službenih mest in z ozirom na gospodarsko stran teh zadev pa mora vlada imeti dovolj časa, da dob. natančen pregled o prošilcih in praznih službenih mestih. Kajti le na ta način bo mogoče prošilce rešiti v korist skupnosti in ugodno za posameznike. Zacasno naj vsi prošilci ostanejo na dosedanjih mestih. Prošilci naj zlasti upoštevajo, da je sedanja vlada zacasna, in da vsled tega ne more njih prošnjam ustredi s končnoveliavnimi odločitvami. — Narodna vlada.

— **»Akademija«, ljudsko izobraževalno društvo v Ljubljani,** priredi prihodnji petek, dne 22. novembra t. l. ob 7. uri zvečer v veliki dvorani Mestnega doma predavanje o gospodarskem, političnem, kulturnem in socialnem žitvjenju Amerikancev. Predava dolgoletni ameriški žurnalist g. Aleksander Toman. Vstopnina 1 K, dijaki in delavci imajo vstop prost. Vsled važnega predmeta je številna udeležba vsekakor umestna. — Odbor.

Premog za zasebne uradnike in uradnice. V prihodnjem tednu se prične dovažati premog onim zasebnim uradnikom in uradnicam v Ljubljani, ki so ga svoj čas naročili pri svojem društvu. Razdeljeval se bo po okrajih in proti oddaji premogovne karte. Oni, kateri na ta premog nič več ne reflektirajo, in oni, ki bi imeli svojega voznika, naj to sporočijo v društveni pisarni pri »Zlatorogu« v uradnih urah od 1. do 3. popoldne.

— **Osební vlaki vozijo deloma zopet po starem.** Z današnjim dnem se je število osebnih vlakov nekoliko povečalo. Na Dunaj odhajata dva osebna vlaka, ob 2. uri 47 min. popoldne in 11. uri 20 min. ponoči, z Dunaja prihajata v Ljubljano ob 1. uri 56 min. pop. in 1. uri 6 min. ponoči. Na Gorenjsko vozita ob 6. uri 57 min. zjutraj in 6. uri 45 min. zvečer. Z Gorenjskega v Ljubljano privozita ob 12. uri 40 min. pop. in 10. uri 46 min. zvečer. Na Dolenjsko ob 8. uri zjutraj in 7. uri 4 min. zvečer, z Dolenjskega ob 8. uri 59 min. dop. in 9. uri 3 min. zvečer. Proti Trstu je civilni promet ustavljen, enako na Vrhniko.

— **Prometni oddelek narodne vlade v Ljubljani** poroča: Italijanski guverner v Trstu je dovolil tukaj bivajočim beguncem s Primorskega povratek domov. Ker so razmere postale zopet normalne, se priporoča vrnitev. Južna in državna železnica pripravita posebne begunske vlake iz Ljubljane do Gorice in Trsta. Prvi begunski vlak vozi dne 23. novembra iz Ljubljane gl. kol. po južni železnici v Trst. Odhod drugih vlakov se bo pravočasno naznanil.

— **Razpis ustanov.** Mestni magistrat v Ljubljani je razpisal 13 ustanov za dekliško balo in za reveže, ustanovo Dragotina Žagarja, dve ustanovi za mestne reveže, dvajset obrtniških ubožnih ustanov in dve ustanovi za ubožne deklice. Prošnje je treba vložiti v Ljubljani pri vložnem zapisniku mestnega magistrata.

— **Za železničarje.** Iz skupnega prometnega komiteja na Dunaju se poroča, da zahteva čehoslovaška vlada, da ostane česko železniško osebje v naši državi, dokler je potrebuje narodna vlada. Brzjavni ukaz pride.

— **Onim, ki imajo ali strazijo avtomobile.** Ker ponoči zmrzuje, je treba takoj po izvršeni vožnji izpustiti vodo iz hladilnika in motorja. Tudi iz pokvarjenih avtomobilov se mora takoj vsa vodo izpustiti. Drugače popokajo stene cilindrov motorja in cevi hladilnika.

— **Napajajte konje!** Po celi mestni okolici in v mestu samem tavajo lačni in — kar je danes posebno naglašati — tudi žejni konji. Usmilite se ubogih konj in dajte jim piti, da vsaj od žeje ne bodo poginjali. Prinesite jim vode iz bližnjih hiš! Vsak naj jim pomaga!

— **Zopetna uvedba nedeljskega počitka v obrtniških obratih.** Nemški državni svet za socialno skrbstvo na

Dunaju je izdal na podlagi posebnega pooblaščenja nemškoavstrijskega državnega sveta navodilo glede zakonitih predpisov o zopetni uvedbi nedeljskega in prazniškega počitka v obrtniških obratih. Ta naredba stopi takoj v veljavo.

— **O zasedanju Schönbrunn.** Bataljon 49. pešpolka je dobil nalog, da zasede cesarski grad Schönbrunn na Dunaju. Naenkrat pa prejme državni svet vest, da se regiment brani izpolniti svojo nalogo, češ, da noče braniti monarhističnega elementa. Poslanec Sever se je podal nato k poveljniku bataljona, ki je izjavil, da vojaštvo noče več sodelovati pri monarhističnih službah. Poslanec Sever je pojasnil vojakom, da je njih naloga le ta, da strazijo zasebnika, ki se nahaja na Dunaju le še kot gost. Svojo službo bi vršil le nemško-avstrijski državni in ne kakemu monarhu. Vojaštvo je na to zasedlo Schönbrunn.

— **Zgodovinski akti svetovne vojne.** Nemškoavstrijska vlada je zaplenila ves material nagromadenih aktov, ki jih je napisala svetovna vojna. Predvsem je ukrenilo državno tajništvo za vojskine zadeve vse potrebno, da je spravilo na varno ta ogromni material aktov, ki bo posvetil v marsikako zadevo in nepojasnjeno stran bivše avstroogrške zunanje in notranje politike, v kolikor bo to potrebno, da se razjasnijo notranji odnošaji in zgodovinska istina državnih dogodkov. Največji del teh aktov se nahaja že v vojnem arhivu. Ti akti, ki segajo nazaj do leta 1337, so silne zgodovinske važnosti. Skrbno se pazi, da se ne izgubi nobena listina, kar se utegne zgoditi slučajno ali pa tudi namenoma. Vojni arhiv je popolnoma pod oblastjo državnega sveta.

— **Vojaška akademija v Dunajskem Novem mestu,** ki je obstojala 180 let, je bila 8. t. m. razpuščena. Gonce so odposlali domov. Tako razpadajo »svetišča vojaških vzgojevališč«. Vsaka stvar do svojega časa.

— **Koliko škode je bilo napravljeno po vojni v Galiciji?** Q številu razbitih poslopij, cerkva itd. smo že poročali površno pred časom. Nedavno pa je obravnaval to vprašanje bivši ravnatelj državnih železnic v Lwowu, Rybicki, na seji tehničnega društva o škodi, napravljene v Galiciji. Med drugim je podal tudi naslednje: V Galiciji je bilo uničenih skupno 75.699 mestnih hiš, 388.941 manjših in kmečkih hiš, 16.000 veleposestev, 2100 šol, 820 rimsko- in 1210 grško-katoliških cerkva. Za obnovitev vseh teh poslopij bi bilo treba 4 in pol milijarde kron. Od gozdov je bilo uničenih 50.000 ha in njihova vrednost se ceni na 2 milijarde škode pri poslopjih, na poljih, pri inventarju in zasebnih zalogah se cenijo na 115 milijardo. Produkcija in obrt sta bile oškodovane za najmanj 1 milijardo, torej je bila okradena Galicija za skupno 9 milijard. Stavbni oddelek železnega urada za obnovitev Galicije je izdal v letu 1917—18 okroglo 202 milj. 753 tisoč kron. Došle so obnovele komaj 12,3 proc. od uničenih poslopij. Še 100.000 oseb je v Galiciji brez strehe. — Grozno! Pa ko dobimo poročila o škodah v Poljski, Ukrajini, Vzhodni Prusiji, Rumunski, Srbiji, Črni Gori, Albaniji, v naši Goriški, Benečiji, Belgiji (nad 20 milijard fr.), Flandriji in nešteto drugih krajih, bodo poročila še hujska...!

— **Dijete za poslance češko narodne skupine.** Poslanci češke narodne skupščine bodo dobivali dijete, in sicer poslanci, ki bivajo stalno v Pragi mesečno 1000 kron, poslanci, stanujoči izven Prage 1300 kron.

— **Tatvine na Donavi.** Na parnikih, ki plavijo po Donavi so pokradli neznani tatovi za 44.000.000 kron raznega blaga.

— **Nov slovaški list.** Na Slovaškem so ustanovili nov slovaški list »Svoboda«, kot glasilo češko-slovaške vlade na Slovaškem.

— **Krematorij v Reichenbergu.** V bivši Avstriji je bilo pod starim režimom prepovedano mrličje sežigati. Reichenberška občina na Češkem je svoj čas zgradila krematorij, toda bivša c. kr. vlada ni dovolila, da bi vršil krematorij svojo službo. Češka vlada je sedaj to prepoved razveljavila in te dni so sežigali v njem prve mrličje.

— **Nemško barbarstvo v Srbiji.** Ako bi sklepali izobrazbo in civilizacijo tega ali onega naroda po njegovem zunanem nastopu, potem bi morali smatrati Nemce za najbolj barbarski narod v Evropi. Toda ne obsojamo nemški narod kot tak, pač pa njegovo »hiperkulturno« inteligenco, izišlo iz raznih kadotnic in nacionalno-socialističnih vzgajališč. Iz Srbije so napravili ti »Kulturträgerji« najsiromašnejšo deželo, ki je vendar slovela pred vojno kot bogata, dobro situirana država. Oropali so jo vsega, živila, blaga, železniškega materiala, pobili iz strastnega maščevanja na tisoče civilnega prebivalstva in na divjaški način razdrli vse srbske železniške proge, tako da se vrši promet le do Veleša. To pa niso le prazna obrekovanja, ampak tako pripovedujejo odposlanci srbskih državnih železnic, ki se mudijo v naših deželah v svrhu obnovitve železniške službe v Srbiji.

— **Sibirski železnica v ameriški upravi.** Cela sibirski železnica se nahaja v oblasti ameriške uprave. V Vladivostok prihaja dan na dan novo železniško osebje.

— **Ameriški vojni stroški znašajo** — po madriški poročilih za mesec oktober sam 1.764.840.000 dolarjev, skupno s pošilji zaveznikom, znašajočimi 289.100.000 dolarjev. Skupne stroške za Unijo cenijo na 20 milijard 561 milijonov dolarjev.

Umetnost in književnost.

Slavnostna predstava v Narodnem gledališču. Na čast srbskemu vojaštvu v Ljubljani je priredilo Narodno gledališče snoči slavnostno predstavo »Divji lovec«. Gledališče je bilo nabito polno in imelo uprav jugoslovansko lice. Ženske so prišle k predstavi v slikovitih narodnih nošah, po ložah so sedeli srbski častniki, vse občinstvo pa je bilo v tem pristnem domačem miljeju kar najsvečaneje razpoloženo. Predstavo je spremljal orkester, ki je v nepopisnem navdušenju otvoril predstavo s srbsko narodno himno »Onam! onamo!«; dr. Novak je v svojem govoru pozdravil srbske častnike, v imenu srbskega vojaštva pa je odzdravil poveljnik srbskih čet v Ljubljani podpolkovnik Švabič. Bil je lep večer, poln bratskega in neprisiljenega navdušenja. Svečano razpoloženi igralci so brezhibno izvedli svoje vloge in podali na odru sliko iz pristnega slovenskega kmečkega življenja.

Iz gledališke pisarne. Danes, v soboto zvečer, se uprizori Moliereva komedija »Namišljeni bolnik« za abonement »C«. — V nedeljo popoldne je ljudska predstava ob znižanih cenah »Morala gospe Dulske« izven abonementa. Predstava prične točno ob pol 3. popoldne. — Zvečer ob pol 8. prvič v sezoni Ogrinčeva veseliga v dveh dejanjih »V Ljubljano jo dajmo« in Aleševčeva burka »Nemški ne znajo« izven abonementa. — V ponedeljek je gledališče zaprto; v torek se ponovi »V Ljubljano jo dajmo« za »A« abonement. — V sredo prva klasična predstava »Hamlet« popoldne ob pol 3. za diake in njih spremljevalce ob znižanih cenah. Zvečer se vrši generalna skušnja na odru za opereto, zato ostane gledališče zaprto. — V četrtek ob pol 8. zvečer bo prvič v sezoni Messagerjeva francoska opereta »Michusovi hčerki« izven abonementa.

Češko-slovaška Narodna skupščina.

Praga, 15. nov. (K. u.)

Narodna skupščina je imela danes svojo drugo sejo. Ko je bil rešen formalni del dnevnega reda, ki je obsegal volitve in ustanovitve raznih odsekov, se je prečitala interpelacija, slovaških poslancev o krvavih dogodkih, ki so se včeraj pripetili na Slovaškem.

Ministrski predsednik dr. K r a m a ř je na interpelacijo takoj odgovorjal. Najprej je izrazil vladino iskreno obžalovanje za žrtve madžarske nasilnosti, potem je nadaljeval: Interpelantje vprašujejo, je-li stoji vlada na stališču slovaške spomenice. Ni mi treba izjavljati, da se to razume po sebi. Ne vojujemo se več in nočemo ničesar storiti, kar bi moglo dovesti do nadaljnjega prelivanja krvi. Zato sta se Narodni odbor in vlada iz vsega početka postavila na stališče, da Slovaške nikakor ne bo zavojevala. Zaupamo v to, da veljajo temeljna načela, ki jih je formuliral Wilson, da se namreč v bodočem miru uveljavi načelo, da noben narod ne sme zatirati drugega. Polni zaupanja zremo odločitvi mirovne konference naproti. Če smo kljub temu na Slovaško poslali čete, se je to zgodilo, ker so nas bratje poklicali na pomoč. Madžarske oblasti in madžarska žandarmerija so deželo enostavno zapustile in jo pustile brez varstva. Sicer pa je vlada na temelju točke 3 mirovne pogodbe upravičena poslati čete, zakaj Češkoslovaška vlada spada med vlade alirancev, zunanji minister dr. Beneš je član sveta alirancev v Versaillesu in na temelju točke 3 pogodbe za premirje, ki so jo podpisali Madžari, so zavezniki upravičeni zasedeti pokrajine, v katerih se red ne more varovati drugače. Grof Karolyi se je do Češko-slovaške vlade brzojavno obrnil s predlogom, da naj se zadeva o Slovaški uredi na ta način, da se tam ustanovi nekak narodni svet, ki bi ga Madžari priznali, ako on prizna suvereniteto in integriteto Ogrske. (Viharni klici na slovaških sedežih: Tega ne maramo!) V imenu Češkoslovaške vlade sem včeraj grofu Karolyiju poslal brzojavko, v kateri zastopam pravkar označeno stališče. Govornik naznani, da pridejo glasom pravkar dospele brzojavke zunanjega ministra dr. Beneša češkoslovaške armade iz Francije in Italije pod vodstvom francoskega generala in v spremstvu francoske delegacije v najkrajšem času in se stavijo češkoslovaški vladi na službo, da ji jamčijo za izvedbo pogojev premirja. Razen tega poroča brzojavka, da so aliranci zagotovili čim prejšnjo pomoč glede prehrane in pri tem izrazili pričakovanje, da bomo ta živila pravično razdelili tudi med svoje nemške sodeželane. Govornik pripominja: Vlada iz vsega početka ni imela namena, da bi pustila Nemce stradati. Če se doslej ni moglo dosti storiti, so tega krivi zgolj fizične zapreke. Končal je govornik s

protestom zoper dogodke na Slovaškem in naznanil enak protest pred edinim forum, ki ga Ceho-Slovaki priznavajo: pred mirovno konferenco. V interpelaciji slovaških poslancev se pred vsem navaja spomenica, ki se je bila imenom provizorične Češko-slovaške vlade na Slovaškem ter Slovaškega narodnega sveta izročila pooblaščenca Češko-slovaške države na Dunaju. V tej spomenici se naznanja ustanovitev Češkoslovaškega narodnega sveta, ki je edini upravičen, pogajati se v imenu ogrskih Slovačkov, kar je v brzojavki priznal tudi grof Karolyi. Ta Narodni svet je 30. oktobra slovesno izjavil, da tvorijo Slovaki del enotnega češko-slovaškega naroda in Češko-slovaške države. Ta deklaracija je imela na Slovaškem za posledice revolucijske dogodke. Z elementarnim gujevom se obrača slovaški narod proti dose-danjim predstaviteljem madžarske državne misli. Narod je v mnogih okrajih odstavil ali pregnal madžarske oblasti. Tudi madžarski orožniki so zapustili deželo. Volja češko-slovaškega naroda, otresti se madžarskega jarma in se združiti s češkimi brati se je manifestirala v teh elementarnih činih. Vsled pobega madžarskih oblasti je na Slovaškem zavlada popolna anarhija. Da se ta odpravi se je na Slovaškem ustanovila Začasna Češko-slovaška vlada s sedežem v Ogrskih Skalichah. Ta vlada razpolaga s češko-slovaškimi četami, kar jih je na Slovaškem kakor tudi s prostovoljci, ki se oglašajo v velikih množicah, in pa s slovaško narodno stražo. Toraj ni šlo za vpad tujcev na Slovaško, marveč za vojevit nastop slovaškega naroda samega pod vodstvom Zčasne vlade, da se odpravi anarhija in uveljavi nov državni red, kakršen odgovarja volji naroda. Začasna vlada je čete poslala tja, kjer jih je zahteval narod sam.

Ti klici po četah prihajajo tudi iz slovaških mest, ki jih imajo zasedene madžarske čete. Narod zahteva zaščite in odstranitev tega vojaštva, ki postopa brutalno in rabi strelno orožje, dočim češko-slovaški oddelki niso sprožili niti še enega strela ne. Madžarska vlada je 11. t. m. objavila razglas, ki napoveduje vojaško postopanje zoper naše čete, sočasno je madžarsko vojaško poveljstvo v Požunu naše čete pozvalo, naj zapuste Slovaško. Proti temu ravnanju je Začasna vlada skupno z Slovaškim narodnim svetom in praškim Narodnim odborom protestirala. Niti Češko-slovaška začasna vlada niti njene čete niso kršile nevtralnosti Ogrske, pač pa jo je kršila madžarska vlada, ki ima dele slovaške zemlje zasedene, čeprav pripadajo po mednarodnem pravu Češko-slovaški državi. Nevtralnost Ogrske zahteva, da Madžari nemudoma izpraznijo Slovaško. Češko-slovaške čete ne goje nikakršnih ofenzivnih namenov zoper Ogre in se omejujejo zgolj na slovaško ozemlje.

S to spomenico se je klub slovaških poslancev identificiral v svoji današnji seji. Odkar se je ta spomenica izročila dunajskemu zastopstvu Češko-slovaške države, se je proklamirala Češko-slovaška republika in s tem so pooblastila Začasne vlade na Slovaškem in Slovaškega narodnega sveta prešla na vlado republike. Madžarska vlada je v nasprotju s pogoji premirja odredila mobilizacijo šestih letnikov in tudi sicer postavila čete zoper češko-slovaško bramborno silo in to ponekod po krvavih bojih prisilila zapustiti sveta slovaška tla.

Vsled tega so interpelanti na zunanjega ministra in na ministra za narodno obrambo naslovili nastopno vprašanje: Ali je minister zunanjih zadev v zmislu prošelj, izraženih v spomenici, voljan kar najhitreje in z vso odločnostjo ravnati? Ali je mnenja, da ogrska mobilizacija in nastop madžarskih čet na Slovaškem kršita pogoje premirja, po katerih je madžarska vlada dolžna, demobilizirati, in po katerih imajo ententne čete, torej tudi Češko-Slovaške, pravico zasedati vsak kraj nekdanje Ogrske Slovačije. Ali je minister za deželno brambo voljan, ukreniti vse, kar je potrebno za varstvo interesov Češko-slovaške države in češko-slovaškega naroda?

S tem bi bila interpelacija rešena. Prihodnja seja bo v torek 19. t. m. ob 11. uri dopoldne. Na dnevnem redu so volitve in poročilo finančnega odseka o zakonu glede nadomestnih plačilnih redstev.

Tekom svojega govora v Narodni skupščini je ministrski predsednik dr. Kramar nadalje izjavil: Zunanji minister dr. Beneš je v svojem sporočilu, ki so ga prinesli pooblaščenca maršala Focha, namreč dva angleška in en francoski aviatik, javil tole: Da v polnem obsegu uveljavimo svoje zahteve na mirovni konferenci,

je potrebno, da se pri nas čimprej uvede in tudi vzdržuje red: Povsod smo se izkazali kot element rednosti in če naj tako ostane tudi za bodoče, bo to imelo dalekosežen vpliv v našo korist na mirovni konferenci. Ministrski predsednik je pripomnil, da bode ta poziv zunanjega ministra našel topel odmev. Dejal je: Saj je hrepenenje nas vseh, našo republiko ohraniti dobro urejeno. (Živahno pritrdjevanje.) Na vse strani hočemo ravnati zmerno in obzirno in se izogniti vsakemu sporu. Če so se navzlic temu tu in tam dogodile neskladnosti, bi bilo smešno, če bi kdo hotel take pojave pretirati. Ko bi se vse revolucije in vsi prevrati izvrševali tako mirno in v tako lepem redu, kakor pri nas na Češkem, bi si človeštvo smelo čestitati. Če se navzlic temu na Slovaškem gode stvari, katere obžalujemo, bomo proti njim protestirali pred svetovnim forum na mirovni konferenci.

Zadnie vesti.

Pogreb dr. Adlerja.

Dunaj, 15. novembra (Kor. ur.) Danes se je tukaj ob velikanski udeležbi dunajskega delavstva izvršila pogrebna slavnost državnega tajnika za zunanje zadeve dr. Viktora Adlerja.

Nemškoavstrijska republika Wilsonu.

Dunaj, 15. nov. (K. u.) Po sklepu državnega sveta se je predsedniku Zedinjenih držav poslalo nastopno pismo: »Gospod predsednik! Začasna Narodna skupščina za Nemško Avstrijo je 12. t. m. soglasno sklenila, dati Nemški Avstriji ustavo demokratske republike, ki naj postane sestavni del velike Nemške republike. Nemški narod v Avstriji je s tem, izvajajoč svojo pravico do samoodločbe, pokazal, da hoče poslej biti podložen edinole državni oblasti, ki si jo postavi sam in da hoče stopiti v državnopravno zvezo z Nemčijo ter tako obnoviti državnopravno zvezo, ki jo je pred 52 leti razsekal meč. Upamo, gospod predsednik, da boste v soglasju z načelom, ki ste ga povdarili tolikrat, to stremljenje nemškega naroda v Avstriji podpirali. Pravico Poljakov, Italijanov, Čehov in Jugoslovancev, ki so doslej pripadali avstrijski državi, da se smejo v narodnostnih državah združiti zunaj Avstrije, ste, gospod predsednik, zagovarjali. Prepričani smo, da boste isto pravico priznali tudi nemškemu narodu v Avstriji. Prosim Vas, gospod predsednik, dajte nam čimprej priliko, da vstopimo v pogajanja za preliminarni mir. Pogajati se v našem imenu je pooblaščen izključno le Državni svet Nemškoavstrijske republike. Avstrijska poslanstva v tujini so začasno, do ustanovitve lastnih zastopstev Nemškoavstrijske republike, pooblaščenca zastopati Državni svet. Z veliko pozornostjo smo čitali opomin k okrepljenju in prevdarnosti, ki ste ga, gospod predsednik, naslovili na osvobodene narode avstrijske. Naša vlada, ki jo tvorijo vse stranke Nemške Avstrije, si doslej s popolnim uspehom prizadeva vzdržati red in svobodo. To prizadevanje pa bistveno otežuje veliko pomanjkanje živil v naši deželi. Nadaljevanje blokade ogroža nemški narod v Avstriji tem huje, ker se tudi slovanske narodnostne države, nastale na avstrijskih tleh, obračajo proti Nemškoavstrijski republiki in se branijo, nemškoavstrijskemu industrijskemu narodu dati prebitek svojih kmetijskih pridelkov. V takih okoliščinah grozi Nemškoavstrijski republiki lakotna katastrofa. Zato jemliemo z velikim zadoščanjem v vednost sporočilo, da nameravate Nemški Avstriji pomagati s pošiljatvijo živil. Prosim Vas, da to pomoč kar najbolj pospešite. Sprejmite, gospod predsednik, izraz našega najodličnejšega čislanja. — Državni urad za zunanje zadeve Nemškoavstrijske republike. Dr. Bauer.

Srbi v Pečuhu.

Budimpešta, 15. nov. (K. u.) Ogrski korespondenčni urad javlja iz Pečuha: Danes dopoldne je semkaj prispel srbski oddelek približno 700 mož s 17 častniki. Ogrski poveljnik je srbskemu poveljniku izjavil, da protestira proti zasedbi mesta. Srbski poveljnik je izjavil, da ravna na višje povelje, da pa bode protest sporočil svoji višji oblasti. Na kolodvoru v Pečuhu je srbski oddelek sprejel župan. Temu je srbski poveljnik izjavil, da Srbe navdajajo bratska čustva. Sporočil mu je pozdrav kralja Petra in prestolonaslednika Aleksandra. V mestu vlada mir.

Kralj Karel priznava ogrsko republiko.

Budimpešta, 15. nov. (K. u.) Ogrski korespondenčni urad poroča: Predsednik ma-

gnatske zbornice Julij Wlassics je danes ministrskemu predsedniku Karolyiju izročil to-le kraljevo ročno pismo: Odkar sem zasedel prestol, sem si vedno prizadeval, svoje narode čimprej rešiti iz grozot vojne, na čije izbruhu nimam nobene krivde. Ne maram, da bi moja oseba ovirala razvoj ogrskega naroda, do katerega me navdaja nepremisljiva ljubezen. Zaradi tega se odpovedujem vsakršni udeležbi državnih poslov in že vnaprej priznavam tisto oblast, ki bo določila bodočo državno obliko Ogrske. — Dano v Eckartsauu, dne 13. novembra 1918. Karl m. p.

Dogodki v Nemčiji.

Berlin, 15. nov. (K. u.) V soglasju s sklepom izvrševalnega odbora Delavskega in vojaškega sveta je pruska vlada izdala nastopno naredbo: Poslanska zbornica se razpusti, gosposka zbornica se odpravi.

Berlin, 15. novembra. (K. u.) Državni kancler Ebert je včeraj v pogovoru z zastopnikom lista »Vossische Zeitung« izjavil: Trdno smo odločeni, da skličemo konstituanto čimprej. Tozadevno sumničenje nekaterih meščanskih krogov je povsem neutemeljeno. Že so storjene prve priprave, da se volitve vrše v januarju.

Draždani, 15. nov. (K. u.) Vojaški in delavski svet je sestavil novo vlado.

Daszynski poljski ministrski predsednik.

Varšava, 15. novembra. (Kor. ur.) V dopisu vrhovnemu poveljstvu je regentski svet izjavil, da je razpuščen, ni je oblast vrnil v roke vrhovnega poveljnika, da jo izroči narodni vladi, ki naj se ustanovi. Pilsudski je za ministrskega predsednika vlade v Poljski republiki imenoval Daszynskega in mu poveril sestavo kabineta.

Revolucija v Belgiji in Nizozemski.

Haag, 15. novembra. V vsej Belgiji divja revolucija. V Bruslju vlada vojaški svet z vso strogostjo in neobzirnostjo. Na cestah se vrše neprestani boji, ki zahtevajo mnogo mrtvih in ranjenih. Tudi v Nizozemski se pripravljajo socialno demokratični prevrat.

Boji v Berlinu.

Berlin, 15. novembra. Izgredi v Berlinu, ki so se vršili zadnje dni, so zahtevali 67 smrtnih žrtev.

Med Ogrsko in Rumunijo ni prišlo do sporazuma.

Belgrad, 15. nov. (K. u.) Ogrski korespondenčni urad poroča: Danes pozno v noč nadaljevana pogajanja z Rumuni so se končala z izjavo ministra Jaszija, da zahtevajo Rumuni glede vprašanj, o katerih se konferenca posvetuje, dosti več nego bi smeli. On da ni v položaju, da bi v tem pogledu odločil, in da obžaluje, da na podlagi, ki jo je označil oni, ni prišlo do sporazuma.

Wilson pride na mirovno konferenco.

London, 15. novembra. (K. u.) Reuterjev urad poroča: Londonski dopisnik lista »Manchester Guardian« je izjavil, da se je Wilson odločil, da pride na mirovno konferenco in da ga v Londonu pričakujejo pred sredo decembra.

Revizija ustave na Švedskem.

Stockholm, 15. nov. (K. u.) Vlada je objavila izjavo, v kateri pravi, da se je po natančnem presojanju sedanjega položaja odločila za revizijo ustave.

Aprovizacija.

Nakazilo moka. Trgovcem se bode nakazovala moka v torek, dne 19. t. m. ob 9. uri dopoldne, v mestni posvetovalnici.

Teleče meso za težko bolne. Bolniki, ki težko bolni leže in imajo izkaznice mestne aprovizacije za teleče meso, prejmejo teleče meso v nedeljo, dne 17. t. m. od 7. do 8. ure zjutraj na Poljanski cesti št. 15. Kilogram stane 9 K 60 vin. Cena je zato višja, ker je dobavnica za živino zvišala cene telečjemu mesu.

Krompir za I. okraj. Stranke I. okraja prejmejo krompir v torek, dne 19. t. m. in v sredo, dne 20. t. m. pri Mühlleisu na Dunajski cesti. Določen je tale red: v torek, dne 19. t. m. popoldne od 2. do 3. št. 1 do 120, od 3. do 4. št. 121 do 240, od 4. do 5. št. 241 do 360, v sredo, dne 20. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 361 do 480, od 9. do 10. št. 481 do 600, od 10. do 11. št. 601 do 720, popoldne od 2. do 3. št. 721 do 840, od 3. do 4. št. 841 do 960, od 4. do 5. št. 961 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 10 kg krompirja, kilogram stane 80 vinarjev.

Krompir za VII. okraj. Stranke VII. okraja prejmejo krompir v ponedeljek, dne 18. t. m. pri Mühlleisu na Dunajski cesti. Določen je tale red: od 8. do 9. dopoldne

št. 1 do 150, od 9. do 10. št. 151 do 300, od 10. do 11. št. 301 do 450, popoldne od 2. do 3. št. 451 do 600, od 3. do 4. št. 601 do 750, od 4. do 5. št. 751 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 10 kg krompirja, kilogram stane 80 vinarjev.

Krompir za VIII. okraj. Stranke VIII. okraja prejmejo krompir v torek, dne 19. t. m. dopoldne pri Mühlleisu na Dunajski cesti. Določen je tale red: od 8. do 9. št. 1 do 160, od 9. do 10. št. 161 do 320, od 10. do 11. št. 321 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 10 kg krompirja, kilogram stane 80 vinarjev.

Kislo zelje za III. okraj. Stranke III. okraja prejmejo kislo zelje na zelena nakazila za krompir v ponedeljek, dne 18. t. m. dopoldne pri Jakopiču na Mirju. Določen je tale red: od 8. do 9. št. 1 do 400, od 9. do 10. št. 401 do 800, od 10. do 11. št. 801 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg zelja, kilogram stane 1 K 50 vinarjev.

Kislo zelje za IV. okraj. Stranke IV. okraja prejmejo kislo zelje na zelena nakazila za krompir v ponedeljek, dne 18. t. m. popoldne pri Jakopiču na Mirju. Določen je tale red: od pol 2. do pol 3. št. 1 do 400, od pol 3. do pol 4. št. 401 do 800, od pol 4. do pol 5. št. 801 do 1200, od pol 5. do 5. št. 1201 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg zelja, kilogram stane 1 K 50 v.

Kislo zelje za V. okraj. Stranke V. okraja prejmejo kislo zelje na zelena nakazila za krompir v torek, dne 19. t. m. dopoldne pri Jakopiču na Mirju. Določen je tale red: od 8. do 9. št. 1 do 400, od 9. do 10. št. 401 do 800, od 10. do 11. št. 801 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg kislega zelja, kilogram stane 1 K 50 vinarjev.

Kislo zelje za VI. okraj. Stranke VI. okraja prejmejo kislo zelje na zelena nakazila za krompir v torek, dne 19. t. m. popoldne pri Jakopiču na Mirju. Določen je tale red: od 2. do 3. št. 1 do 400, od 3. do 4. št. 401 do 800, od 4. do 5. št. 801 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg kislega zelja, kilogram stane 1 K 50 v.

Petrolej za rodbine. Na vsak tretji odrezek A izkaznic za I., II., III., VII., VIII. in IX. okraj se dobi po en četrt litra petroleja. Ostali okrajji pridejo pozneje na vrsto, ker se za sedaj razdeli le petrolej, ki je še pri trgovcih v zalogi. Petrolej se prodaja izključno le od 18. do 23. novembra t. l. Kdor zamudi prodajo, naj ne hodi na magistrat, ker se izkaznic ne bode nobenemu več podaljšalo. Po končani prodaji morajo prodajalci takoj sporočiti ostanek petroleja. Petrolej se dobi: V I. okraju na št. 1 do 350 pri g. Rauhekariju pred Skofijo, na št. 350 do konca pri Stupici, Sodna ulica. — V II. okraju na št. 1 do 260 pri g. Tavčarju, Stari trg, na št. 260 do 600 pri g. Fabianiju, Prešernova ulica, št. 600 do 800 pri g. Češnovarju, Kolodvorska ulica, od št. 800 do 1000 pri g. Jelačinu, Rimska cesta, od št. 1000 do 1100 pri g. Simončiču, Sv. Petra cesta, od št. 1100 do 1300 pri g. Holzerju, Dunajska cesta. — V III. okraju na št. 1 do 450 pri g. Tenenteju, Gradaška ulica, št. 450 do 700 pri g. Steinerju, Opekarska cesta, št. 700 do 1150 pri g. Jemecu, Tržaška cesta, od št. 1150 naprej pri g. Elbertu, Kongresni trg (Zvezda). — V VII. okraju na št. 1 do 350 pri g. Zormanu, Sp. Šiška, na št. 350 do 700 pri g. Simončiču, Sp. Šiška, na št. 700 do konca pri g. Pretnarju, Sp. Šiška. — V VIII. okraju na št. 1 do 250 pri g. Sušniku, Zaloška cesta, od št. 250 do konca pri g. Stefanu Mencingerju, Martinova cesta. — V IX. okraju na št. 1 do 200 pri g. Klémencu, Dolenjska cesta, od št. 200 do konca pri g. Zorcju, Sv. Florjana ulica.

Premog na vijoletno izkaznico za štedilnike se bode oddajal po naslednjem redu: Na vsak prvi ordezek vijoletne izkaznice se dobi od 18. t. m. naprej po 50 kg premoga, ki stane 5 kron, in sicer v naslednjih trgovinah. I. okraj a) pri g. Strupiju, Radeckega cesta št. 14, na št. 1 dne 18. dopoldne, na št. 2 dne 18. popoldne, na št. 3. dne 19. dopoldne, na št. 4 dne 19. popoldne; b) pri g. Požlepu, Komenskega cesta št. 21, na št. 5 dne 18. dopoldne, na št. 6 dne 18. popoldne, na št. 7 dne 19. dop., na št. 8 dne 19. pop.; II. okraj a) pri g. Pleškotu, Hrenova ulica št. 12, na št. 1 dne 18. dopoldne, na št. 2 dne 18. pop., na št. 3 dne 19. dop., na št. 4 dne 19. pop.; b) pri g. Komariju, Krakovska ulica št. 13, na št. 5 dne 18. dopoldne, na št. 6 dne 18. pop., na št. 7 dne 19. dop., na št. 8 dne 19. pop., na št. 9 dne 20. dop., na št. 10. dne 20. pop., na št. 11 dne 21. dop., na št. 12 dne 21. pop., na št. 13 dne 22. dop., na št. 14 dne 22. pop.; III. okraj pri g. Richterju, Trnovska ulica št. 8, na št. 1 dne 18. dop., na št. 2 dne 18. pop., na št. 3 dne 19. dop., na št. 4 dne 19. pop., na št. 5 dne 20. dop., na št. 6 dne 20. pop., na št. 7 dne 21. dop., na št. 8 dne 21. pop., na št. 9 dne 22. dop., na št. 10 dne 22. pop.; IV. okraj pri g. Ungerju, Kranjska stavbna družba, na št. 1 dne 22. popoldne, na št. 2 dne 23. dop., na št. 3 dne 23. pop., na št. 4 dne 25. dop., na št. 5 dne 25. pop., na št. 6 dne 26. dop., na št. 7 dne 26. pop., na št. 8. dne 27. dop., na št. 9 dne 27. pop., na št. 10 dne 28. dop., na št. 11 dne 28. pop., na št. 12 dne 29. dopoldne; V. okraj a) pri g. Treotu, Cesta na Rudolfovo železnico št. 36, na št. 1 dne 18. dopoldne, na št. 2 dne 18. pop., na št. 3 dne 19. dop., na št. 4 dne 19. pop.; b) pri g. Schiflerju, Dovožna cesta št. 26, na št. 9 dne 18. dopoldne, na št. 6 dne 18. pop., na št. 7 dne 19. dop., na št. 8 dne 19. pop.; c) pri g. Tavčarju, Dunajska cesta,

Bežigrad, na št. 9 dne 18. dopoldne, na št. 10 dne 18. pop., na št. 11 dne 19. dop., na št. 12 dne 19. pop.; VI. okraj a) pri g. Lampretu, Kolodvorska ulica, na št. 1 dne 18. dopoldne, na št. 2 dne 18. pop.; b) pri Uherju, Slomškova ulica št. 12, na št. 3 dne 18. dopoldne, na št. 4 dne 18. pop., na št. 5 dne 19. dop., na št. 6 dne 19. pop.; c) pri g. Trdiai, Slomškova ulica št. 21, na št. 7 dne 18. dopoldne, na št. 8 dne 18. pop.; VII. okraj pri g. Maurarju Spodnja Šiška, na št. 1 dne 18. dopoldne, na št. 2 dne 18. pop., na št. 3 dne 19. dop., na št. 4 dne 19. pop., na št. 5 dne 20. dop., na št. 6 dne 20. pop., na št. 7. dne 21. dop.; VIII. okraj a) pri g. Hribarju, Bohoričeva ulica št. 33, na št. 1 dne 18. dop., na št. 2 dne 18. pop., na št. 3 dne 19. dop., na št. 4 dne 19. pop., na št. 5 dne 20. dop.; b) pri g. Zdravju, Ahacljeva cesta št. 10, na št. 6 dne 18. dopoldne, na št. 7 dne 18. pop., na št. 8 dne 19. dop., na št. 9 dne 19. pop., na št. 10 dne 20. dop.; IX. okraj pri g. Pleškotu, Hrenova ulica št. 12, na št. 1 dne 20. dop., na št. 2 dne 20. pop., na št. 3 dne 21. dop., na št. 4 dne 21. pop., na št. 5 dne 22. dop.; v X. okraju pri g. Ungerju, Kranjska stavbna družba, na št. 1 dne 18. dopoldne, na št. 2 dne 18. pop., na št. 3 dne 19. dop., na št. 4 dne 19. pop., na št. 5 dne 20. dop., na št. 6 dne 20. pop., na št. 7 dne 21. dop., na št. 8 dne 21. pop., na št. 9 dne 22. dop.

Aprovizacija lužne železnice oddaja sledeče: kornje, 100 kilogramov stane 30 kron; milo, 1 kilogram stane 18 kron; kis, suhe gobe, lipavski sir, usnje, trake za čevlje, škrob, čajni nadomestek pa v vsaki množini.

Izdajatelj in odgovorni urednik
Josip Petecan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico
naznanja, da se vrši

člansko zborovanje

za okrožje

Ljubljana (Trnovo-Kolodvor. okraj)

v nedeljo, 17. novembra, ob 2. uri popoldne

v gostilni Novakovič, Sodna ulica,

za okrožje Udmat-Zelena jama

v nedeljo, 17. novembra, ob 5. uri popoldne

pri Pavšku na Martinovi cesti.

Načelstvo.

Nadzorstvo.

Objava.

Cenjenim odjemalcem naznanjam, da sem svojo krojaško obrt preselil na Poljansko cesto št. 21. levo.

Se priporočam

Anton Jarc
krojač.

VZDRŽEVALNI ODEK JUŽNE ŽELEZNICE

potrebuje takoj večje število

delavcev, zidarjev, tesarjev in mizarjev za stalno delo.

Zglasiti se je v pisarni gori imenovanega odseka na glavnem kolodvoru v Ljubljani, drugo nadstropje. Profesionisti naj prineso seboj svoja učna izpričevala.

HISA z gospodarskim posopjem, vrtom in njivo v Mostah se prodaja

Več v upravi lista.

Zobni atelié RADOVAN

začasno Sp. Šiška, Nova ul. 194

je v naprej odprt

vsaki dan od 9 - 11 in od 2 - 4

izvzemši nedelj in praznikov.